

Firat University Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures D Block Elazig / Turkey	Assoc. Prof. Dr. Süleyman Kaan YALÇIN Tel.: +90553 480 73 83 11 April 2023
---	---

**Consent to “The Linguoculturological approaches of denominations of
character traits” submitted by Baissydyk Indira Bolatbekkyzy
for the degree of Doctor of Philosophy (PhD)
in 8D02314 – Linguistics**

Linguoculturology is a science that arose at the interface of linguistics and cultural science, and studies the manifestations of the culture of the people, which are reflected and consolidated in the language. When studying culture from different angles of view, each time we have somewhat different results: the psychological and activity approach gives us one result, and sociological one gives different results, and so on. Only by turning the culture with its different facets, we can get a more or less holistic view of this phenomenon.

Recently, in philosophy, cultural science, linguistics and linguoculturology, there has been a tendency towards a more complete study of a person: his nature, appearance, inner world, mentality, etc. Moreover, it is growing a belief that a path to understanding the human phenomenon lies not through the natural sciences, but through the natural languages.

This work is devoted to the identification and systematic description of the names of characters - the words of the Kazakh language, naming either a person by the properties of his character, or the characterological properties themselves. Lexical-semantic groups, uniting the designations of concepts that are essential in the life of society, have always been of great interest to researchers.

The author of dissertation, in her thesis paper, examined the scientific concept of character and related concepts that exists in psychology, tried to determine the boundaries of the semantic field "Characters" in the Kazakh language and identify how scientific and naive ideas about character correlate. Also, the purpose of this study is to identify in the Kazakh language the fullest possible inventory of adjectives that define human character traits, and systematic description of their semantics. At the same time, under the human character traits, we understand the constant, socially significant human moral virtues. In linguistic semantics, there are very few works on the study of concepts related to the human character and his mental parameters. The problem of representing the meaning of words naming character traits was touched upon in some works, but so far no descriptions have been proposed that would be sufficiently uniform and complete and on the basis of which it would be possible to explain the ability of a native

speaker in a particular situation of human behavior to form an assumption about that he possesses one or another character trait. The lack of satisfactory interpretations determines the relevance and novelty of the chosen research topic.

Thus, after analyzing the dissertation of I. B. Baissydyk, in particular the different conceptions of character, I came to the conclusion that all character traits have a regular dependence. In the most general form, all character traits can be divided into the main, leading, setting the general direction for the development of the entire complex of its manifestations, and secondary, which are determined by the main ones. That a human character is manifested in the system of relations: in relation to a person to himself; in relation to a person to other people; in relation of a person to business / work; in relation of a person to property / things.

Now, we linguists-turkologists are faced with the urgent task of creating bilingual Turkish-Kazakh and Kazakh-Turkish dictionaries "Human Character Traits" that meet the current requirements of science.

In conclusion, I can say that the study is successful and has academic contributions. Most importantly, in the current thesis the author rather successfully proves through her analysis of linguocultural basis of denominations of character traits that such a framework is extremely important for the development of Kazakh linguistics. I believe this will have further effects to Kazakh linguistics in a very near future.

The PhD thesis of Baissydyk Indira Bolatbekkyzy fulfills the requirements of Kazakh National Pedagogical University named after Abai and as a foreign supervisor I recommend the doctoral candidate Baissydyk Indira Bolatbekkyzy to be granted permission to defend his dissertation in a public examination.

Assoc. Prof. Dr.
Süleyman Kaan YALÇIN
Firat University
Mail:skyalcin@firat.edu.tr
Elazığ, Turkey.

Firat University
Head of Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures
Professor Dr. Ercan ALKAYA

<p>Фырат университеті Қазіргі түрік диалектілері мен әдебиеттері бөлімі Д блогы Элязыг / Түркия</p>	<p>Филология ғылымдарының докторы, доцент Сулейман Каан Ялчын Тел.: +90553 480 73 83 11 сәуір 2023</p>
--	---

Байсыдық Индира Болатбекқызының «8D02314 – Лингвистика» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған «Мінез сипаты атауларының лингвомәдениеттанымдық негіздері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына

ШКІР

Лингвомәдениеттану – тіл білімі мен мәдениеттанудың тоғысында пайда болған және тілде көрініс тапқан халық мәдениетінің белгілерін зерттейтін ғылым. Мәдениетті сан қырынан зерттей отырып, әр жолы әртүрлі нәтижелерге қол жеткізуге болады. Мәселен, психологиялық-белсенділік тұрғысынан бір нәтиже берсе, әлеуметтік әдіс екінші бір нәтиже береді және т.с.с. Мәдениетті қилы көзқарастар тұрғысынан қарастыра отырып, біз бұл құбылыс туралы азды-көпті тұтас түсінік ала аламыз.

Соңғы кездері философияда, мәдениеттануда, лингвистикада, лингвомәдениеттануда адамды: табиғатын, болмысын, сыртқы келбетін, ішкі жан дүниесін т.б. неғұрлым толық зерттеу үрдісі байқалады. Оның үстіне адам құбылысын танудың жолы жаратылыстану ғылымдары арқылы емес, табиғи тілдерді зерттеу арқылы жүзеге асады деген сенім арта түсуде.

Бұл жұмыс адамды өзінің мінезінің қасиеттерімен немесе сипаттамалық қасиеттерімен атайтын сөздерді, қазақ халқының бойындағы өзгеге және өзіне қатысты жағымды-жағымсыз мінез атауларын анықтауға және оларды жүйелі сипаттауға арналған. Қоғам өміріндегі маңызды ұғымдардың белгілерін біріктіретін лексикалық-семантикалық топтар әрқашан зерттеушілер үшін үлкен қызығушылық тудырды.

Диссертациялық жұмысында диссертант мінез туралы ғылыми концепцияларды және осы терминмен сабақтас ұғымдарды қарастыра отырып, қазақ тіліндегі «Мінез» семантикалық өрісінің шекараларын анықтауға, аталмыш категория туралы ғылыми және қарапайым тұжырымдардың өзара байланысын түсіндіруге тырысқан. Сондай-ақ, қазақ тіліндегі адамның мінез-құлық ерекшеліктерін білдіретін мінез сипаты атауларын мейлінше толық жинақтап, олардың семантикасын жүйелі түрде сипаттау бұл зерттеудің басты мақсаттарының бірі болып табылады. Сонымен қатар, адамның тұрақты, әлеуметтік мәні бар ішкі қасиеттері тұлғаның мінез-құлық белгілері ретінде қабылданады.

Лингвистикалық семантикада адам мінезіне, оның психикалық параметрлеріне қатысты ұғымдарды зерттейтін еңбектер жоқтың қасы деуге болады. Кейбір еңбектерде мінез-құлық белгілерін сипаттайтын сөздердің мағынасын айқындау мәселесі қозғалғанымен, осы уақытқа дейін адам мінез

сипаты атауларын бейнелейтін және белгілі бір жағдайда адам мінезінің тұрақты, я тұрақсыздығын болжайтын толыққанды зерттеулер ұсынылмаған. Міне, осыған сәйкес жеткілікті, әрі қанағаттанарлық түсіндірмелердің болмауы тандалған зерттеу тақырыбының өзектілігі мен жаңалығын анықтайды.

Сонымен, И.Б.Байсыдықтың диссертациясын, мінез туралы әртүрлі концепцияларды талдай келе, мен барлық мінез-құлық белгілері бір-бірімен табиғи тәуелділікке ие деген қорытындыға келдім. Жалпы алғанда, мінез сипаты атаулары, мінез-құлық белгілері мен мінез бітістерін негізгі, жетекші, мінез көріністерінің бүкіл кешенінің дамуына жалпы бағыт беретін және негізгі белгілермен анықталатын қосалқы деп бөлуге болады. Адамның мінезі қарым-қатынас жүйесінде көрінеді: адамның тікелей өзіне қатысты; өзге адамдарға қатысты; іс / жұмысқа қатысты; мүлікке / заттарға қатысты.

Енді біздің, түркітанушы-лингвист ғалымдардың алдында ғылымның заманауи талаптарына жауап беретін қос тілді түрік-қазақ және қазақ-түрік тіліндегі «Адам мінезінің атаулары» сөздігін жасау кезек күттірмес міндеті тұр.

Қорытындылай келе, бұл зерттеудің ғылыми әлеуеті жоғары және академиялық үлестері бар деп айта аламын. Ең бастысы, автор өз диссертациясында мінез сипаты атауларын лингвомәдениеттанымдық негізде зерттеудің тиімділігін дәлелдеп, қазақ тіл білімінің дамуын көздеп отыр. Менің ойымша, жақын болашақта бұл жұмыстың қазақ тіл біліміне берер үлесі зор болмақ.

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде жазылған Байсыдық Индира Болатбекқызының докторлық диссертациясы барлық талаптарға сай орындалған себепті мен Байсыдық Индира Болатбекқызының диссертациясын қорғауға ұсынамын.

Филология ғылымдарының докторы, доцент
Сулейман Каан Ялчын
Фырат университеті
e-mail: skyalcin@firat.edu.tr
Элязыг, Түркия

Фырат университеті
Қазіргі түрік диалектілері мен әдебиеттері бөлімінің меңгерушісі
Филология ғылымдарының докторы, профессор Ержан Алкая

Мөр:
Түркия Республикасы, Фырат университеті, 1975
Гуманитарлық және әлеуметтік ғылымдар факультеті
Қазіргі түрік диалектілері мен әдебиеттері бөлімі, 2013

Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы, үшінші мамыр екі мың жиырма үшінші жыл.

Мәтін-құжатты ағылшын тілінен қазақ тіліне аударылуы Біржановтың өкілімен 04.12.2014 жылғы № 003 «Аударма ісі» сертификатына сәйкес «Enjoy Service» ЖК, аударма агенттігімен орындалған, өкілі **Биржанов Алмас Болатұлы**, БСН 920916350701. Мекен жайы: Алматы қаласы, Абай көшесі, 115А, офис 217.Телефон: +7 778 279 9507. E-mail: almaty@enjoyservice.kz

Қолы: Б. Биржанов Алмас Болатұлы

Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы, үшінші мамыр екі мың жиырма үшінші жыл.

Мен, Болкебаев Мырзагалий Құрманбайұлы, Алматы қаласының нотариусы, ҚР әділет Министрлігінің 07 мамыр 2008 жылы берілген № 0001124 лицензия негізінде, менің қатысуымда жасалған «Enjoy Service» ЖК өкілі **Биржанов Алмас Болатұлының** қолының түпнұсқалығын куәландырамын. Өкілдің жеке басы анықталды, оның әрекет қабілеттілігі және өкілеттігі, сондай-ақ «Enjoy Service» ЖК құқық қабілеттілігі тексерілді.

Тізілімде № 789 болып тіркелді.
Өндірілді: 1829 теңге

Нотариус:

ES4705793230503121620P17197E

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия

